

Володін С.А.,доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН, науковий директор,
*Інститут інноваційного провайдингу НААН***Морозов Р.В.,**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та фінансів,
*Херсонський державний аграрний університет***Чекамова О.І.,**науковий співробітник,
*Інститут рису НААН***Морозова О.С.,**кандидат економічних наук,
в. о. доцента кафедри
міжнародних економічних відносин та економічної теорії,
Міжнародний університет бізнесу та права

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ РИСІВНИЦТВА

Володін С.А., Морозов Р.В., Чекамова О.І., Морозова О.С. Теоретичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу розвитку рисівництва. У статті розроблено теоретичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу розвитку рисівництва. Досліджено підходи до оцінювання інноваційного потенціалу науково-інноваційної продукції. Сформовано модель застосування методу оцінювання інноваційного потенціалу. Вивчено основні теоретичні аспекти здійснення науково-інноваційного процесу в рисівництві. Обґрунтовано, що результатом наукових досліджень є науково-технічна продукція з високим інноваційним потенціалом, яка матиме попит на ринку наукоємної продукції.

Ключові слова: інноваційний потенціал, рисівництво, науково-інноваційний процес, науково-технічна продукція.

Володін С.А., Морозов Р.В., Чекамова Е.И., Морозова Е.С. Теоретические подходы к оцениванию инновационного потенциала развития рисоводства. В статье разработаны теоретические подходы к оцениванию инновационного потенциала развития рисоводства. Исследованы подходы к оцениванию инновационного потенциала научно-инновационной продукции. Сформирована модель использования метода оценивания инновационного потенциала. Исследованы основные теоретические аспекты осуществления научно-инновационного процесса в рисоводстве. Обосновано, что результатом научных исследований является научно-техническая продукция с высоким инновационным потенциалом, которая имеет спрос на рынке наукоёмкой продукции.

Ключевые слова: инновационный потенциал, рисоводство, научно-инновационный процесс, научно-техническая продукция.

Volodin S.A., Morozov R.V., Chekamova O.I., Morozova O.S. Theoretical approaches to assessing the innovative potential of rice growing. The article has developed theoretical approaches to assessing the innovative potential of rice growing. The approaches to the estimation of innovative potential of scientific and innovative products are explored. A model of the use of the method for assessing innovation potential has been developed. The main theoretical aspects of scientific and innovation process in rice growing are studied. It is reported that the result of scientific research is scientific and technical products with high innovative potential, which has a demand in the market of science-intensive products.

Key words: innovative potential, rice growing, scientific and innovative process, scientific and technical products.

Постановка проблеми. Перехід до нової економічної системи, що відповідає сучасним науково-технічним, технологічним умовам і перспективам світової цивілізації, можливий лише на основі інноваційних моделей. З огляду на значення аграрного сектору для економіки України питання інноваційного розвитку агропромислового комплексу є надзвичайно актуаль-

ним. В зазначеному ракурсі слід розглядати і окремі галузі агровиробництва, зокрема рисівництво. Аграрна наука, зокрема в рисівництві, має певні напрацювання, які можуть сприяти вирішенню проблем галузі, але через інертність аграрної наукової сфери і досі існують проблеми ефективності функціонування наукових установ в ринкових умовах, формування певного меха-

нізму трансформації наукових досягнень в конкурентоспроможний, необхідний виробництву наукоємний продукт.

Ринкові перетворення в аграрному секторі країни вимагають концептуальних змін в науковому забезпеченні галузі, доведенні завершених наукових розробок до споживачів, забезпеченні відповідності наукоємної продукції потребам ринкової економіки та інноваційної моделі економічного зростання. У зв'язку з цим великого значення набуває формування дієвого механізму взаємодії науково-експериментальної бази з виробниками товарної продукції рисівництва в процесі створення конкурентоспроможних наукоємних продуктів та трансферу інновацій у виробництво.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До питань дослідження проблем інноваційного розвитку, створення та трансферу інновацій зверталися провідні вітчизняні дослідники, такі як, зокрема, Ю. Бажал [1], М. Зубець [2], Л. Курило [4], Ю. Лупенко [3], М. Малік, Л. Федулова [5]. В наукових працях активно висвітлюються питання державного регулювання, організаційно-економічні аспекти інноваційної діяльності, механізм впровадження інновацій у виробництво. Проте недостатньо висвітленим є питання ефективної організації взаємодії виробничої і наукової сфер діяльності через процес створення та реалізації конкурентоспроможних інновацій на основі оцінювання інноваційного потенціалу.

Вважаємо, що перетворення потенціалу аграрної науки в рушійну силу економічного зростання галузі рисівництва можливе лише на основі формування та реалізації інноваційного потенціалу в системі «наука – інновації – виробництво». Своєчасним і необхідним є подальше вдосконалення підходів до реалізації інноваційної складової науково-інноваційного процесу в сфері аграрної науки, розробки ефективних механізмів організації інноваційного процесу з метою підвищення ефективності наукової діяльності. Цим і обумовлюються актуальність нашого дослідження та його практична цінність.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є формування теоретичних підходів до оцінювання інноваційного потенціалу розвитку рисівництва на основі продукування конкурентоспроможних наукових розробок, перетворення їх в інновації.

Виклад основного матеріалу. Нині наукова діяльність та інноваційна діяльність мають як спільні риси (інтелектуальна, творча діяльність), так і відмінності: не всі наукові досягнення мають інноваційний харак-

тер, як і не всі інновації є результатом наукових досліджень, інноваційні рішення орієнтовані на комерційне використання, але не завжди мають таку характеристику, як наукова новизна. Інновація базується на такому науковому результаті, який має інноваційний потенціал, та корелюється потребами виробництва і ринковими процесами.

Слід зазначити, що науково-інноваційний процес оцінюється за кінцевим результатом впровадження у виробництво, що потребує налаштування етапів процесу «наука – інновації – виробництво» через показники інноваційного потенціалу.

Вважаємо, що інновація як капіталізована і комерціалізована новація (науково-технічна продукція) є об'єктом ринкових відносин. Ефективність інновацій характеризується поняттям інноваційного потенціалу як здатності і можливості суб'єктів наукоємного ринку виробляти конкурентоспроможну продукцію за рахунок впровадження інновацій та готовність галузі до їх сприйняття з метою формування і реалізації конкурентних переваг на національному та світовому ринку.

Особливості, притаманні ринку інновацій, вимагають врахування підходів до оцінювання інноваційного потенціалу на етапах створення (у ринкових відносинах винахідник – інноваційний підприємець) та реалізації (у відносинах між інноваційним підприємцем, виробниками, споживачами продукту). Ключовими критеріями оцінки інноваційного потенціалу на етапі створення виступають якість і практичність інноваційного продукту, на етапі реалізації – здатність наявної виробничої системи до освоєння і отримання вигоди.

Оцінка інноваційного потенціалу галузі рисівництва здійснюється, з одного боку, через показники потенціалу знань та інтелектуального капіталу, з іншого боку, через складові науково-технічної продукції та їх вплив на вирішення проблем в розвитку товарного виробництва і ринку.

В науково-інноваційному процесі відбувається визначення інноваційного потенціалу, тоді як на етапі реалізації на ринку відбувається верифікація (перевірка достовірності, адекватності) цього визначення (рис. 1).

Зазначимо, що під час формування методичних підходів оцінки інноваційного потенціалу важливо враховувати галузеві особливості щодо застосування майбутніх інновацій. Оцінка інноваційного потенціалу наукових розробок, пошук шляхів підвищення ефективності науково-інноваційної діяльності на рівні конкретної галузі та окремих підприємств потребує формування відповідного методичного обґрунтування.

З огляду на передумову, що науково-інноваційний процес можна представити у вигляді трансформаційного потоку об'єктів знань, що має інформаційну, правову та економічну складові, структурними елементами інноваційного потенціалу наукових розробок є знання (інформаційна), правова та економічна складові, які відображають важливі аспекти інноваційного продукту з точки зору його реалізації. Слід розглянути кожну з і

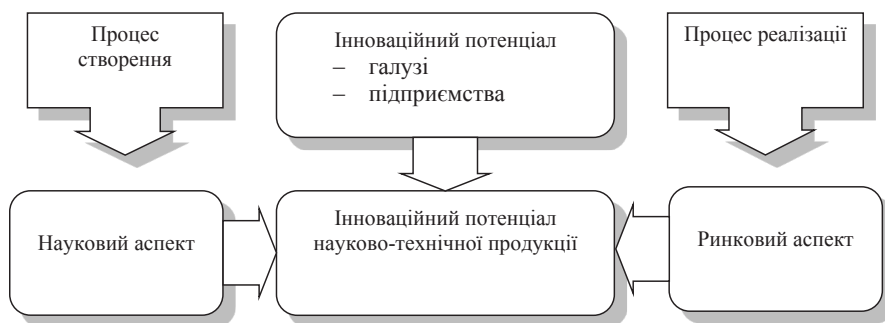

Рис. 1. Підходи до оцінювання інноваційного потенціалу науково-інноваційної продукції як основи для оцінки інноваційного потенціалу галузі рисівництва

складових інноваційного потенціалу наукових розробок для визначення критеріїв оцінки.

Для реалізації проблемно-орієнтованого методу гармонізації та оцінки інноваційного потенціалу в рисівництві розроблена модель застосування методу оцінювання інноваційного потенціалу на стадіях його формування та реалізації (рис. 2).

Модель сформована на засадах здійснення науково-інноваційної діяльності за системою інноваційного провайдингу в науково-виробничій сфері.

Сформована модель дає методичний інструментарій для реалізації методу гармонізації та оцінки інноваційного потенціалу, а також сприяє інтеграції науково-інноваційної та виробничої сфер діяльності в єдину систему «наука – інновації – виробництво».

Використовуючи цю модель, можна здійснити аналіз галузі рисівництва з точки зору проблем виробництва, функціонування ринку продукції рисівництва, а також з точки зору функціонування наукової сфери діяльності як продуцента інноваційних рішень. Причому наукова діяльність розглядається в двох аспектах: як процес створення інтелектуальних продуктів (селекційних, технологічних), як процес матеріалізації інноваційних рішень у вигляді насінницької продукції, експериментального виробництва на основі впровадження нових технологічних рішень тощо. На основі аналізу здійснюється оцінка наявного потенціалу розвитку галузі згідно з індикаторами інноваційного потенціалу з метою виявлення ключових аспектів функціонування галузі, вплив на які може спричинити мультиплікаційний ефект та сприятиме інтенсифікації розвитку галузі. В моделі визначені напрями нарощування потенціалу. Це ефективність функціонування галузі, де визначаються ключові показники сільськогосподарського виробництва, науково-технологічне забезпечення як ресурс для підвищення конкурентоспроможності галузі рисівництва, інноваційне бізнес-забезпечення рисівництва як інте-

груюча складова, що узгоджує інтереси всіх суб'єктів діяльності галузі.

Таким чином, для виконання функцій наукового забезпечення галузі рисівництва слід удосконалити наявний механізм продукування науково-технічних розробок. Результатом наукових досліджень є науково-технічна продукція з високим інноваційним потенціалом, яка матиме попит на ринку наукоємної продукції. Перетворення науково-технічної продукції в інновації супроводжується формуванням певних пакетів науково-технічних розробок під конкретний інноваційний проект.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки.

1) В процесі взаємодії наукової, інноваційної та виробничої сфер діяльності інтеграція наукової сфери у виробництво відбувається за посередництва інноваційної сфери. Потенціал технологічних рішень підвищується під час переходу на модель «наука – інновації – виробництво». Система інноваційного провайдингу розглядає новостворення і нововведення на підприємницьких засадах, забезпечує створення та трансформацію наукових знань в інноваційні продукти, спрямовані на вирішення актуальних питань розвитку виробництва і ринкових переваг. Ця система потребує перебудови науково-дослідного процесу за методологією наукового інновігу, яка сприяє створенню нових поколінь технологій, обладнання, матеріалів або організаційних інновацій для поширення на ринку через підприємницьку інфраструктуру.

2) Оцінка інноваційного потенціалу галузі рисівництва формується на основі композиційного підходу: з одного боку, оцінка інноваційного потенціалу в системі науково-інноваційної діяльності, з іншого боку, його оцінка в процесі реалізації у виробничій сфері. Поєднання цих підходів можливе на основі інноваційного провайдингу, за яким наукова і виробнича сфери діяльності інтегруються в єдину систему через підприємницький механізм впровадження інновацій.

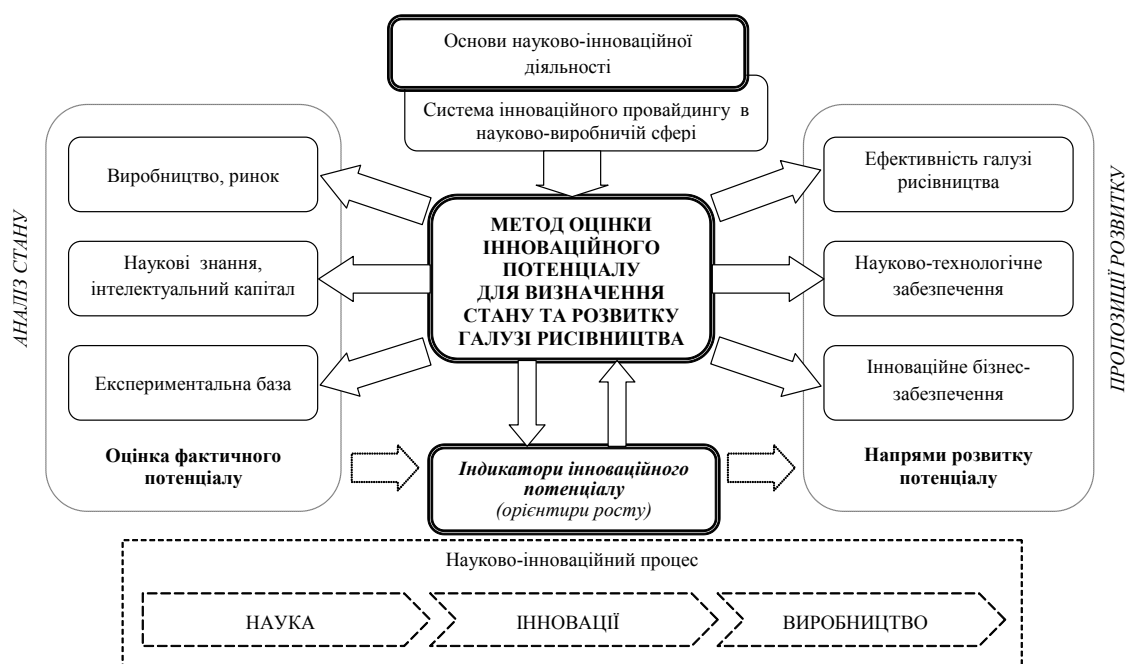

Рис. 2. Модель застосування методу оцінювання інноваційного потенціалу

Список використаних джерел:

1. Інноваційний розвиток економіки та напрями його прискорення : наукова доповідь / [Ю. Бажал, І. Одотюк, М. Данько та ін.]. – К. : Ін-т економічного прогнозування НАНУ, 2002. – 80 с.
2. Зубець М. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві / М. Зубець, С. Тивончук. – К. : Аграрна наука, 2004. – 192 с.
3. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи / [Ю. Лупенко, М. Малік, О. Шпикуляк та ін.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2014. – 516 с.
4. Курило Л. Інтелектуальний капітал в аграрній сфері економіки / Л. Курило. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 322 с.
5. Федулова Л. Стратегія управління інтелектуальною власністю в умовах інноваційної економіки / Л. Федулова // Персонал. – 2006. – № 11. – С. 72–80.

УДК 332.025

Носирєв О.О.,
кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності та фінансів,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

**ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ
В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ**

Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом № Ф70/17593 Державного фонду фундаментальних досліджень

Носирєв О.О. Вектори розвитку державної промислової політики в контексті національних інтересів України. У статті досліджено напрями розвитку промислової політики на сучасному етапі розвитку економіки України. Підкреслено необхідність удосконалення структури загальної економічної політики. Розглянуто вплив промислової політики на загальноекономічний потенціал держави. Наголошено на необхідності інтенсифікації інноваційного розвитку промислового сектору та активізації кластерних утворень. Запропоновано основні напрями вдосконалення промислової політики в контексті проактивного управління промисловим розвитком та підвищення рівня економічної безпеки та обороноздатності держави.

Ключові слова: промислова політика, конкурентна політика, кластери, економічний потенціал, інноваційний розвиток, економічна безпека.

Носырев А.А. Векторы развития государственной промышленной политики в контексте национальных интересов Украины. В статье исследованы направления развития промышленной политики на современном этапе развития экономики Украины. Подчеркнута необходимость совершенствования структуры общей экономической политики. Рассмотрено влияние промышленной политики на общеэкономический потенциал государства. Отмечена необходимость интенсификации инновационного развития промышленного сектора и активизации кластерных образований. Предложены основные направления совершенствования промышленной политики в контексте проактивного управления промышленным развитием и повышения уровня экономической безопасности и национальных интересов государства.

Ключевые слова: промышленная политика, конкурентная политика, кластеры, экономический потенциал, инновационное развитие, экономическая безопасность.

Nosyriev O.O. Vectors of development of state industrial policy in the context of national interests of Ukraine. In the article the directions of development of industrial policy at the present stage of development of the Ukrainian economy are investigated. The necessity of improving the structure of the general economic policy was emphasized. The influence of industrial policy on the general economic potential of the state is considered. The necessity of intensification of innovative development of the industrial sector and activation of cluster formations is emphasized. The main directions of improving industrial policy in the context of proactive management of industrial development and improving the level of economic security and national interests of the state are proposed.

Key words: industrial policy, competition policy, clusters, economic potential, innovation development, economic security.